

POZDRAJ BÓH časopis ewangelickich serbow

6. číslo

Budýšin, junij 1961

Létnik 11

Hrono na swjatki

Wone so njestanje přez wójsko ani mōc, ale přez mojeho Ducha, praji Knjez Zebaot. Zach. 4, 6

Wo čo so tu jedna? Što so njestanje přez wójsko a mōc? Naša wotmołwa: Wšo w Božim kraestwje so njestawa z wójskom a z mocu, to rěka ze zwonkownymi srédkami, ale přez Božeho Ducha. Wo tym runje mamy swjatki něsto připowědać.

Tehdom, mjenujcy w času, jako so tute słowo přez ert profety wuprají, běchu sebi Židža wjele předewzali. Skónčne běchu so wróciли z babylon-skeje jatby. Kajke wjesele za lud! Ale kajki zrudny napohlad poskići jim město Jeruzalem! Wone běše polo rozpadankow! Wosebje po tym čerpichu, zo bě tež templ Boži zapusčeny.

Jim so džěše, kaž někotrym wosadnym, jako so 1945 wróćichu a namakachu swój Boži dom skóncowany. Borzy započachu pobožni Židža swjatnicu zaso twarić. Najprjedy so jim to tak prawje njeporadži. Ale skónčne mōcna wosoba, wjerch Ze-rubabel, napominany wot Zacharje a druhich, wěc do swojeju rukow wza. A jemu so tež poradži, templ Boži dotwarić. W lée 516 do Jezusowego naroda so woswjeći a rěka tež Zerubabelski templ. Wězo njebě tak krasny a wulkotny kaž jeho předownik, mjenujcy Salomonski templ.

W času twarjenja pak da naš profeta wjerchnej naše hrono jako wěste heslo a słowo Bože: Wone – mjenujcy tute twarjenje, kotrež běše hoberski skutk połny čežkotow – so na žadyn pad njeporadži a njestanje jenož ze zwonkownymi srédkami, ale přez Božeho Ducha. Z druhimi słowami: To njeje žadyn politiski problem, ale ryzy duchowny! Na tym leži, zo budźe won, Zerubabel, a wšity pomocnicy, haj cyly lud napjelnjeny wot Božeho Ducha.

Nas pak nětk swjatki templ Boži w Jeruzalemje dale njezajmuje, ale cyrkej Jezom Chrysta. Wona je tež mōcny twar, na kotrymž so stajnje twari. W swjatkownym słowie noweho zakonja – Ef. 2, 20 sč. – rěka: „Wy

UNA SANCTA

Na serbski: Jena swjata

W třecim artiklu wuznawamy: Ja wérju do jeneje swjateje, křesčianskej cyrkwe, zhromadzizny swjatych. – Cyłe křesčianstwo na zemi je jena, jena jenička cyrkej. Wšitcy, kotriž do Chrystusa wérja, slúšeja hromadze.

Hladajće swéru na to, zo byše jednotu ducha džerželi přez zwjazk měra;

jene čelo a jedyn duch,
jako sée powołani na jenu nadžiu wašego powołania,
jedyn knjez,
jena wéra,
jena křčenica,
jedyn Boh a Wótčec wšitkich,
kiž je wyše wšitkich a přez wšitkich
a we was wšitkich.

(Ef. 4, 3–6)

W našim času nam wo tule jednotu mjez křesčianskimi cyrkwjemi dže. Smy w ekumeniskim času živi. Snamo so hižom na tuto cuze, z grekskeje rěče přewzate słowo hněwał. „Ekumene“ je nowa hwěžka nad nami, drje hišće trochu słaba, ale tola lube znamjo dobreje nadžije. W času wojowjanja z organizowanej njewéru, so křesčienjo ze swojego rozprošenja hromadža, zo bychu w přejednosći wéry do swojego njebeského Knjeza sylniši byli. Samo romski bamž je ekumeniski koncil (synodus) zwołał.

sće natwarjeni na założk japoštołów a profetow, hdjež je Jezus Chrystus sam róžkny kamjeń, na kotrymž cyłe twarjenje hromadu zwjazane rosće k swjatemu templu w Knjezu, na kotrymž tež wy sobu stwarjeni sće k Božemu wobydlenju w Duchu.“

Potajkim w cyrkwi Jezom Chrysta so stajnje twari, nic jenož zwonkownje – to tež, a wjele je znova nastalo zaso po wojnie –, ale wosebje znutřkownje. Jedyn z přenich serbských cyrkwinskih dnjow tehdom w powójnskim času steješe pod tematom: „Kak so twari Božie kraestwo mjez Serbami?“

Ale wo wěm tajkim twarjenju, tajkim dželjanju a prćowanju w cyrkwi ma płacić: „Wone so njestanje z wójskom a z mocu, ale z Božim Duchem.“ Naš Knjez Chrystus je zwonkownu mōc, mječ, zemske wójsko

Ja njemožu w krótkim nastawku wšo rozklaś, što mamy ze wšemi křesčijanskimi cyrkwjemi zhromadne a što nas dželi.

My mamy po słowie japoštoła jeho knjeza – Chrystusa. Wšitcy smy krčen na trojeničkeho Boha. Haj, my ze wšemi křečianami na zemi zhromadne wuznawamy, kaž smy to na paćerjach nawukli: Ja wérju do Boha Wotca, wšehomócnego, stworięla njebjesow a zemje. Ja wérju do Jezom Chrysta, Božego . . . My wšitcy mamy Bibliju za swoje swjate pismo. Wšudżom so spěwa Wotčenaš.

Tak tola wšitcy hromadze mamy jenak wěru. Čehodla potom hiše konferency a spročniwe wuradžowanja? Čehodla hakle ekumeniske hibanje, hdyž smy sej tola w zasadnym přejedni?

Nětk dyrbjal wo tym rěčeć, štož nas – bohužel – dželi, a to by byl zrudny džel mojeho nastawka.

Do Swjatkow mamy tydženjekumenske modlitwy. W tutych dnjach proša křesčienjo wšelakich cyrkwjow we wšelakich rěčach Boha Knjeza wo nowe dorozumjenje mjez cyrkwjemi. We wulkich městach zhromadžuja so křesčienjo wšelakich wěruwuznaćow k zhromadnym modlitwam a na tajke wašnje hižom pokazuja swoje žedzenje po jednoče křesčijanske cyrkwe. W.

wotpokazał, jako chycyhu jeho zajeć, a je jutry tola dobył, ale na duchowym polu.

A što my trjebamy za naše cyłe křesčanske žiwjenje, nic jenož za po-božne hodzinki, ale tež za wšedny dženj, to je Boži Duch. My chcemy tola Boži džěći być. My prosymy: „Wótče naš, kiž sy w njebjesach.“ Njezabudźmy: „Kotrychž Boži Duch wodži, ci su Boži džěći!“ A kak smy tola wohroženi, so dać wodžiť druhim dučham a mocam. Na příklad chce duč starosće abo njejednoty abo sebićiwosće abo nahrabnosće abo nječistoscē nas wodžić.

Potom smy na wopačnym puću! Naša wopravdzita a sprawna prōstwa ma być: „Přińdź, Boži swjaty Duch, k nam a z hnadu swojej napjelń sam swojich wěrnych mysl a wutrobu!“

La.

Naš cyrkwinski džen 1961

Njeje tak, lubi ewangelscy serbscy bratřa a serbske sotry, zo sebi naše cyrkwinski žiwenje w našich dwurčnych hornjo-łužiskich wosadach bjez našeho serbskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja docyla wjace myslíc njemóžemy? 15 lět doho mamy jón. Wón k nam słuša, my k njemu.

A lětsa? W lěče 1961 swój cyrkwinski džen trochu hinak wotmějemy. My křesčenje smy hibićiwi ludžo. Njetrjeba być přeco samsne wašnje, samsna zwonkowna forma, samsny "schema", po kotrymž so zložujemy. Lětsa z cyrkwinskym dnjom zwijazamy wulēt do Delnjeje Lužicy.

Wy wěscě wo tym hižom! Da-li Boh, padomy so njedželu, 18. junija, na puć do Choćeбуza a wokolini. Awtobusy su skazane. Njejsmy tak wjèle městnow dostali, kaž chcyhmy poprawom rad měć. Tak dyrbimy spokojom być z tym, štož mamy. My smy městna, kotrež su nam přewostajene, rozdželili na wšelake serbske wqsady. Najskerje sée sebi hižo městno skazali pola swojego fararja. Stož pak ma sam składnosć, z awtom abo z motor-skim tam dojěć, njech to čini na kóždy pad. To pak njech wón tež swojemu fararjej wozjewi, zo tón jemu praji, do kotreje wsy ma wón jěć.

Wěc ma so mjenujcy lětsa tak, zo njebudžemy dopołdnea we jednej cyrkwi hromadze. Koždy awtobus ma swój wotyknjeny kónc, a to je jedna našich delnjoserbskich wosadow. A jedna so wo scéhowace wsy: Wjerbno (Werben), Křišow (Krischa), Popojcy (Papitz), Bórkowy (Burg), Brzazyn (Briesen), Debsk (Döbbbrick), Žylow (Sielow) a Dešno (Dissen).

Tam so Boža služba w 9 hodž. abo w 9.30 hodž. započenje. Na tutych kemšach so wobdzélímy jako hosco. Předowač budže pak wosadny dučhowny, pak jedyn farar z Hornjeje Lužicy. Kemše budžeja, kaž je tam wašnje, po němsku. Wobjedowač budžemy tam, hdjež smy na kemšach. To budže we wšelakich wsach wot

tamnišich bratrow a sotrow na wšelake wašnje zrjadowane. Ničo nješkodži, hdjež sebi lžicu atd. sobu wzaš.

Po 13 hodž. so potom wšitcy w Bórkowach zeńdžemy. Tam změjemy na zvučene wašnje w 14 hodž. swoju hlownu swjatočnosć. Tež naši delnjoserbscy hosćitelj chedža so we wulejki ličbje na njej wobdzěli, Serbjia a Němcy. To budže potajkim tam zetkanje ekumeniskeho raza, znajmeňa štož réče nastupa. Budžemy tam slyšeć słowa a narčeć w delnjoserbskej, w hornjoserbskej a w němskej rěči.

Generalny superintendent Delnjeje Lužicy D. dr. Jakub, superintendent Choćebuskeho cyrkwinskeho wokrjesa Schuler a dotalny Bórkowski wosadny farar Rejsler, kiž budže potom superintendent w Zlým Komorowje, budža nas strović. A spěwać budžemy tež po němsku a po serbsku. Tuž přinjesće sebi sobu serbske spěwarske a (nowe) němske spěwarske.

Po 16 hodž. z Bórkow zaso wotjedžemy, přestanjemy hiše raz we Wjerbnom a w Dešnom a so wróćimy přez Choćebež domoj. Doma budžemy potom wokoło 21 hodž.

Stož sam na swoju ruku ze swojim wozydłom pojedże, njech dojedże do Bórkow. Tam su we wokolinje wšelake hosćency, hdjež može tež tón wobjedawać, kiž njeje přizjewjeny.

Hłowny tema tuteho cyrkwinskeho dnja rěka:

Jezus je přišol! —
K čomu poprawom?

Při tym zložujemy so na tydzeńske hrono 18. junija, hdjež steji, zo je Jezus přišol, zbožne činić to, štož je zhubbjene.

Wzmimy tuton džen jako wosebity dar z Božeu rukow a poručmy tež wsitko do samsneju rukow, štož wotčakujemy z tuteho zjězda w Serbach tamnišeho kóncu našeje lubeje Lužicy.

La.

hosłowstwa přistajili. Wichern pak njeje so z tym spokojil, zo je po njedželach džeci rozwučował, ale je tež dželawy džen k nim domoj chodžil. Tak bu wón bórze znaty hósć w najmazanišich a najbóle zlé wuwolanych hasach Hamburgskeho přistawa. Njeboješe so žanoho nahleho a wutepatneho schodu, žaneje čmoweje lubje a žaneje stuchleje pincy, hdjež wo to džeše, zo by swojich šulerjow wopytowař. Tam wón widzeše nuzu, bědu a skaženosć, wo kotrež njeje dotal ani zdača měl, byrnjež njeje sam tež zawěrnje w bohatych wobstejnoscach wotrosti. Zezna ludži, kotriž nućachu swoje džeci, po prošen a kradnyc chodžić; nan a mać běstaj wodnjo a w nocy pjanař a njestaraštaj so wo swoje džeci, kotrež hłodu a zymu mrějach; bydlenja běchu zanjerodžene a najmjeňe džeci nimale bjež jědze. Jónu namaka džecatko, do trundli zawalene, na sfomje sedzo; druhi króć zaso džesacíltneho hólčeca, kiž njemjaješe ani košle abo druheje drasty, jenož trundle před kuchinskimi kachlemi w popjele sedzo. Džeci wotrostowachu hórje hač skót a hinzechu na cèle a na duši. Hdjež dyrbješe nuza a złostnistwo woteběrać, potom je so najprjedy mjez džecimi započeć dyrbjało. Kajku winu bjerjechu wšitcy či na so, kiž su wo tym wědzeli a kiž bychu pomhać mohli, a tola pomhalji njejsu!

Tak njeje so Wichern jenož z tym spokojil, zo je prajil: „Tu ma so pomhać!“, ně, wón je prajil: „Ja mam pomhać!“ Njeměješe džě sam žanych srédkow, tola druzy z dušnej wutrobu a šcedriwej ruku jemu pomhachu. Nazymu lěta 1833 namaka pola Hamburga burski dom a we nim hromadzeše najbóle skažene a wohržene džeci. Jara hnajace su jeho rozprawy wo tym, kak je přenje džeci namakał. W jednej z najmowisich hasow poda so Wichern do pincy, hdjež je korčma. Wopici rjejacu a wohidny smjerd palencia a zaprošenych kućikow stupaše jemu do nosa. Spody bliđa, mjez pržodnymi palencowymi blešemi, wuhlada, črjodu džeci, kotrež so wo kusk chlěba torhachu. Wichern prašeše so ludži za jich mačerju, tola nichto ju njeznažeše. „Byše mi mohli jedne z nich darić!“ prošeće Wichern; ludžo so wótře smjeō wotmolwicu: „Nas dla mōžeće sej wšě sobu wza.“

Što bě to do stworjenčkow, kotrež bě sej Wichern do tamneho burskeho domu přiwiedli? Jedyn dwanaćeletny mjez nimi bě 92 króć kradnýl a druhi hólčec běše dohlí čas w pincy kah psyk za rječaz přiwjazany, ležal. Druzy ludžo, kotriž so tež wo chudych starachu, měnjacku, zo je wjetšina z „Wichernowych“ džeci tak jara skažena, zo njeje wjace nadžije na dobry wukonc. Tele džeci pak je Wichern k sebi wzał, kaž nan swoje džeko do swojeje swjobj. Kak je so to na džeci wuskutkowař! Dotal běchu jenož zapčete a wustorkane a netko so cyle cuzy člowjek tak lubošciwje wo nje starasę! Wichern je kóžde džeko přečelnje do swojego domu wital: „Moje lube džeko, tebi je wšitko wodate. Njerěz z nikim wo twojich dotalnych njeskutkach, jenož ze mnu. Ty sy cyle swobodne. Tu njeje žanych muri a žanych železnych lěscow, kotrež će džerža, ale mamy tu sylny rječaz, z kotrymž će přiwjazamy. A tuton rječaz rěka lubošć a sacerpnosć.“

Wótč znutřkowneho misionstwa

Jan Hendrich Wichern narodži so 21. apryla 1808 w Hamburgu. Běše najstarše ze sydom džeci. Hdjež bě 16 lět stary, zemrě nan. Horki běše čas, kotrež Wicherec svojbu potrechi. Hólčec dyrbješe pomhać wšedny chlěb zašlužić a podawaše tuž we swojim swobodnym času jačančinu. Chcyše pilnje dželać a wuknyc, zo by swojich lubych z nuzy wutorhnyl. Tola Boh Knjiez pokaza jemu puć, po kotrymž njeměješe jenož swojich přiwuznych, ale tež wjèle, wjèle druhich wuwjesc z chudoby a hubjenstwa. — 7. apryla 1881 — potajkim před 80 lětami — je Wichern po sydomlětnej čežkej chorosći wumrěl a na jeho rowje steji: „Naša wěra je dobyće, kotař je svět prewinyła.“

Běše to něhdže w přenich lědžesatkach zašleho lětstotka:

Po hasach toho džela města Hamburga, hdjež žiwarjeja chudži a bědni, dže młody muž. Za ruku wjedże malu holčku, mazanu a połnu wšow a tchow. W blóćanym přerowje tam, hdjež so woplóčk a wotpadki hromadzeja, sedzi holčk a žwjeńka kónčk

Borze započa so wjesołe žiwjenje w tutym domje. Džéči džélachu, wuknjechu a so zabawjachu z hraćom a spěwanjom. Ze wšej chutnosću a tola z telko luboséu wěnowaše so Wicherne swojim wbohim chowancam.

Wězo je tež wšelku zrudobu z tym abo tamnym džéscom měři. Tola wjele wjetša běše ličba tych, kotrež je wón z Božej pomocu wuchował a na porjadny puć zwiedl. W lécie 1842 začadžeše w Hamburgu žałostny woheń. Wulki džél města so zniči. Ludžo cěkachu z něsta. Tola jim napřečo čehnješe 16 hólcow z Wichernoweho domu, zo bychu w měsće pomhali. Njehladajo stracha wuchowachu z plomjenjow člowjekow a nadobu. Při tym zetkachu cwolby młodych złostników — swojich přjedawšich towaršow —, kotriž rubjachu, štož njebe woheń spôzrěl. Ci jich hanjachu, zo běchu so dali „popadnyć“. Tola Wicherowi chowancy jich wubichu. Wot toho časa njebé nikoho wjace w Hamburgu, kotremuž by na směch bylo, hdyž bě rěč wo Wicherne a jeho skutku. — Wicher chcyše wohrožene džéči k člowjekam wotčahyň, kotriž možeja so z džélem swojeju rukow sami zežiwić. Tohodla da jim rjemjeslo nauknyć. Za to a tež za duchowne rozwučowanje swojich chowancow trjebaše Wicher pomocnikow. Tuž wolaše młodych pobožnych můžow do swojeje služby. Džéči mjenowachu jich „bratrow“, Wicher sam „diakonow“ (po greckim wurazu w Nowym zakonu). Tak roscēše Wichernowy dom lěto wob lěto, a wustaw měješe bórce ratarstwo, zamkarnu, šewcownu, blidarnju a druhe wotrjady.

W hubjenym lěće 1847 a w rewoluciskim lěće 1848 běše so nuza w němskim kraju dale pohoršila. Wśudźe bě widzieć a spóznać, kak mało ludzi so jenož hišće po Božím słowie džerži. Wjetšina drje so hišće mjenowaše křesćenjo, tola njebé wjace křesćanska. A w tutym času zhromadzicu so we Wittenbergu ewangelscy mužožo ze wšich cyrkwiow w Němskej, zo bychu wuradzowali wo tym, kak maja ewangelske

cyrkwje pomhać. W Hrodowej cyrkwi, na kotrejž durje běše něhdys Luther swoje tezy příbiř, sedžeše pjećstow wuznamnych mužow ewangeliskeje cyrkwi. Jako běchu hižom chětro mučni wot wjele přednoškow a narčow, wuprosy sej Jan Hendrich Wicher na někotre mjeñšiny słowo. Ale štož wón rěčeše, wšitkich tak jara putaše, zo dyrbješe dale rěčeć. Tak je wón bjez kóždeho přihotowanja přez hodžinu rěčal. A napominaše ewangelsku cyrkje, ze skutkom wobrac wulkej nužy, žadaše sej Znutřkowne misionstwo.

Boži dom w Hornim Wujedzde

Tehdy so założi „Centralny wuběrk za Znutřkowne misionstwo“. A ho bersce je tónle skutk rozrostł! Nastawachu džéčace domy a pěstowarne, šule za male džéči, domy za syroty a wohrožene džéči, wustawy za slepych a hluchoněmych, domy za starych a zbrašených a wjele, wjele druhich. Pře wši lěta a lětžesatki, zbožowne a njebožowne časy našeho kraja, je so tónle skutk zdžeržał a rozwil — hač do našich dnjow. Tu a tam, w ranju a we wječoru dželajá a so proučuja, bědza a so modla bratra a sotry za wšich bědných a wbohich, kotriž trjeba pomocnikow, sérpných, lubych, dušnych — ze złotej wutrobu.

Ruska cyrkej

Koho z nas njezajimuje cyrkwienske žiwjenje w džensnijszej Ruskej! Předewšěm tu měrimy Rusku prawosławnu cyrkje, kotař je tam najwjetša křesćanska cyrkje. Nimo njeje mamy tam tež ewangelske cyrkwi, na příklad baptistow a ewangelsko-luther-skich a romsko-katolskich, kiz su wosebje w baltiskich krajach doma. Tola kak je tam džensa z cyrkwi? Hdyž smy něsto wo tym slyšeli abo čitali, potom tola zwjetša z tych časow, hdež hišće carjo nad ruskim ludom knježachu. (Carjo běchu tehdom tež hłowa Ruskeje prawosławneje cyrkwe — hač do rewolucije w lécie 1917.)

Loni je Moskowska patriarchija założila ekscharat Ruskeje prawosławneje cyrkwe za srđenju Ewropu a biskupa Jana za eksarcha (zastupnika) powołała. Biskup Jan ma nětko swoje sydło w Berlinje. Wón njech nam wo žiwjenju swojeje cyrkwe rozprawja!

Bože služby wotmewaja so w Sowjetskim zwiazku wob džen dwójce — rano a wječor. Samo wšedny džen chodža ludžo — hdyž tež nic z hroma-

na wyšim schodženku. Ruska prawosławna cyrkje drje sej wot swojich měšnikow žada, zo su zdželani a wučeni, tola hłowne wumějenje je měšnicka swjećizna. Na měšnikow móžea so jenož mužožo wuswjećić dac.

Cyrkej ma 72 diecezow (biskupstw) w cyłym Sowjetskim zwiazku. W kóždej tajkej diecezy je jedyn biskup, kotriž ma předewšem prawo, měšnikow wolić a swjećić. Na čole cyrkwi steji Moskowska patriarchija ze Swiatym synodem (we Swiatym synodze su třo stajni metropolica [arcybiskupia] a třo biskupia, kotriž so wotměnjeja). Patriarchija i synodej podsteja wšelake wotrjady, tak tež wonkowny zarjad abo cyrkwienski nakład, kiz mjez druhim wudawa 75stronski měsačník „Zurnal Moskowskoj Patriarchiji“. Na patriarchija w Moskwje wotedawaja wosady tež swoje kolekty. Wězo smědža sej wosady telko, kaž trjebaja, za swoje potrjeby wobchować. Z kolektow płaći so wudžeržowanje cyrkwienskich twarow a tež seminarow a akademijow. Nimo toho podpřeraja so tež z tutym pjenjezami chudše wosady a předewšem ruske wosady w druhich krajach.

Ruski měšnik ma kóžde ranje Božu mšu. Liturgija traje poldra hodžiny! (Wěyo wšak, kak jara ruska cyrkje na spěwanje, na liturgiju, hlada.) Potom so měšnik priwatne modli, wo čož jeho wosadni proša (za chorych, za njebohich atd.). W tym času chodža k njemu tež ludžo, kiz chcedža so spowidać. Tež křčenja a werojanja so dopołdnja wotmewaja. Popołdnju wopytuje měšnik chorych a podawa jim Bože swjate wotkazanje abo wotlijowanje. (Ruska cyrkje woluje tež chorych, nic jenož mrějacych, kaž katolska cyrkje!) Zbytny čas ma dušopastyr sam za sebje dželać. We 18.00 hodžinach dže zaso do cyrkwi na wječornu Božu mšu. Wječor móže so ruski měšnik swojej swjobje wěnować. Do njedželskeje mši sluša tež předowanje, kotrež pak je krótše hač naše předowanje. Prědowanje je tam zdobom tež nabožne wuwučowanje wosady.

We wulkim ekumeniskim hibantu Swětoweje rady cyrkwiow Ruska prawosławna cyrkje hišće oficielne sobu njedžela. Ze ZSSR stej slědowacej cyrkwi zapisanje sobustawej Swětoweje rady cyrkwi: Ewangelsko-lutherska cyrkje w Estonskej a Reformowana cyrkje w Litowskej. Byrnjež pak Ruska prawosławna cyrkje hišće sobustaw njeje, so wona tola jara za dželo a skutkowanje Swětoweje rady cyrkwiow zajimuje. Wšelacy jeje dostojuńcy su hižom eku-meniske wustawy a konferency wopytowali a tež z druhimi cyrkwiemi styki nawjazali. Před něhdze dwémaj lětomaj poby delegacija Swětoweje rady cyrkwiow w Sowjetskim zwiazku a bu tam zawěrnje přečelnje a bratrowsce witana. Tež sowjetske wyšnosće su z ekumeniskimi hospicimi zdwórlivje wobchadzeli.

Tuton krótki přehlad njech swědči wo tym, zo je Ruska prawosławna cyrkje pře wši časy hač do našich dnjow wostała žiwa cyrkje! Njech bě jeje wuviče tež wjele hinaše a husto wohrožene, tola toho sej směmy być wěšci, zo ma tež wona jednoho za swojego Knjeza — Jezom Chrysta!

Słowo swój puć namaka

W lěće 1937 běchu italscy fašisča wšitkých ewangelskich misionarow z Etiopiskeje wupokazali. To běše kónč všechno misionstva w tutym afrikskim kraju. Tola potom sej Bože słowo same swój puć pytaše! W raňším dízlu kraja schori načolnik jednoho kmjena. A wón so dopomni, zo běše sej něhdyn na někajkim pućowaniu abesinskú Bibliju kupil. Tuž poča we njej čitać, a štož tam wo Jezusu steješe, jeho tak jara putaše, zo wšitko hišče raz swojej žonje a swojim dízecom přečita. Wječor příndzechu další jeho přiwuzni, a tež jim wón z Jezusoweho žiwjenja čitaše. Nazajtra příndechu susodza a skónčenje cyila wjes. Wšudzom chycyhu Bože słowo stýšeć. Cyila wjes běše zahorjena, wšudzom we wokolnosći sej wo tym powědachu. Tak so tam žiwa wéra do Jezomu Chrysta zadomi, nic přeč někakje wulkotne předowanje, ale přeč choreho, kiž běše wo Knierzowych skutkach čital, a přeč Boži swjaty Duch, kiž běše wutroby wotewrili.

Mnich z Optiny

Wulki ruski basník Tolstoj pisa wo greksko-katolském mnichu, kiž běše w kloštrje Optina w Ruskej. Mnich běše tak jara schorjeł, zo njemožeše so wjace hibnyć a zo dyrbješe na twjerdym špundowanju we swojej celi ležeć. Ničo njemožeše wjace činić. Ani z čelom ani z duchom. Za tamnych mnichow běše wón čeza, dokelž dyrbjachu jemu samo jědž do huby tykać. To bychu tola mudračcy prajíć mohli: „K čemu dyrbí tón hišče živosti? To tola nima za Boha a svět žanoho wužitka.“ Ale tutón wbohi člowjek ze sylnej a pokornej wutrobu, haj z wjeselej dušu swoju bědu nješe, tak zo njebě to jenož za jeho bratrow wokwjenje, při nim byc, ale tež za ludži, kiž nimale z cyleje Ruskeje do Optiny putnikowachu, zo bychu tutoho choreho widželi. Štō wě, kelko strowych člowjekow je pola njeho, kiž běše tola tak slabý, sej nowych mocow nabýlo, wšelku nuzu žiwjenja sicerpliwišo znjesć.

Rozsudžić so dyrbiš

Je hižom wjele stow lět w Ewropje z tradiciju, zo so ludžo „křesčenje“ mjenuju. A takje „tradicionalne křesčanstwo“ žiwi so bole ze zašlosću hač z Chrystusowej přitomnosću. Na spočatku cyrkwe běše to hinak. Tehdom možeše so jenož ton křesčan mjenovać, kiž bě so wot pôhanského swěta chutnje dízelil a so čišće jasne za Chrystusa rozsudžil. To nam najbole dopokazuje japoštoł Pawoł. Tutón člowjek je we swojej młodosći ze wšezej zahoritosē přečiwo Chrystusej a jeho přiwisnikam wojoval, tak zo běše jemu martrarska smjerć Šćepana nutřkowne spokojenie — doniž, haj doniž njebě jeho Chrystusa tak do wuskosców začeril, zo dyrbješe so rozsudžić. A jako bě so wón za Chrystusa a z tym za žiwjenje rozsudžil, bu ze Saula Pawoł, bu z fanatiskeho přeciwnika křesčanow najwjeteši křesčanski misionar wšech časow. — Nic někakja tradicija, ale wosobinske rozsudženje za Chrystusa wučinja žiweho křesčana.

Wučenc a služobnik

Dziwne zdadža so nam druhdy byc Knjezowe puće, po kotrychž wón tych, kiž jeho přeja, k rozpominanju dowjedze. Tu je réč wo arabskim člowjeku, kiž njeběše křesčan.

Jeho bě sej někakji wědomowc z Ewropy za přewodnika a pomocnika wuzwolił, zo by z nim do Sahary cahnył na wědomostne dízlo. Mějo so swěru po swojej mohamedanskej wérje je so Arabski wšedzne, kaž to koran předpisuje, modlił a to wjace króć. Běly muž, kiž chcyše přeč njejho byc, prašeše so: „Štoga ma to byc?“ — „Ja sym so modliš.“ — „Ke komu so modliš?“ — „K swojemu Bohu.“ — „Syha toho Boha hdy žno widžał?“ — „Né.“ — „Syha jeho hdy žno z ruku přimýnc móhł?“ — „Né, tež nic.“ — „Tak sy ty hłupy blazn, přetož wěriš do Boha, kotrehož njejsy ženje widžał, slyšał a so dótknýl.“

Hordy so běly muž wotwobroći. Tamny pak mjełčeše.

Nazajtra stupi běly muž ze swojego stana, přiwoła Arabskeho, pokaza na pěsk a dízše: „Tu je w nocu wjelblud pobyl.“ We woćomaj mohamedanskeho so zablyskny — a wón so prašeše: „Sy wjelbluda widžał?“ — „Né.“ — „Sy so jeho z ruku dótknýl?“ — „Né, ale čehodla?“

Arabski pak dízše přemyslujo: „Ty sy mi spodzivny kadla. Ty wěriš do wjelbluda, kotrehož njejsy ani widžał ani slyšał a kotrehož so njejsy dótknýl.“ — „Ty so myliš! Ja mam dopokazy! Njewidžiš dha do koła wokoło stanu wjelbludow cér?“

Tehdy zeschadža slόnco we swojej cyłej krasnosći. Arabski pozběhny ruku k slόncu a dízše: „Hdy by ty we tym tam Božu cér widžał kaž ja, njeby wjace Boha přeč a wusměšowal!“

Se.

Ze swěta

Prěnji ewangelski mionski dalokowidny sécelak „Hłos Andow“ w ekuadorskej stolicy Quito je swój pospyny program skončil a čaka někto na dowolnosć ekuadorskich wyšnosćow, směć regularny program wusylać. (Ekuador je kraj w Južnej Americe.)

Ewangelski mionski sécelak ELWA (Sudan Interior Mission) w Monrovia je zahajil swój program za sewjernu Afriku w franskoj a arabskej réci. (Monrovia je stolica afriskeho kraja Liberia na samym wječornym boku „corneho kontinenta“.)

Radio ELWA je loni nowy sécelak za krótku žolmu natwaril a je wot toho časa na wšech kontinentach jara dízre slyšeć. Radio ELWA wusyla hižom wjele lět programy za wječornu Afriku, Bliske ranje a w najnowším času tež za Sewjernu a Srjedžnu Ameriku.

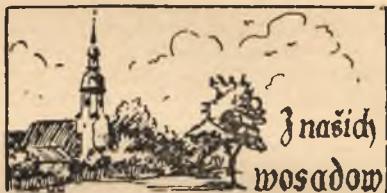
Anglikanski biskup Arktiki, dr. Marsh, kotrehož dieceza saha wot sewjernego čopa hač do kanadskeje prowincy Quebec, pyta misionarow. Sěć nježel je po Jendželské pućoval a tam z 25 kandidatami jednał, tola žadyn z nich njeje so hišče do spolneje rozsudžić móhł.

Biskup dr. Marsh ma zastarować 33 mionskich stacijow z 25 000 du-

šimi. Z nich su 10 000 Eskimowcy, kotrychž žiwjenje so dízlo wote dnja přeměnya, tak zo nuznje cyrkwinšku pomoc trjebaja. Za tele dízlo faluje znajmejša 9 misionarow. Dyrbja pak to sylni a strovi mužojo byc, kotriž možeja z psycimi sanjemi pućować a w stanach přenocować. Nimo dušow-pastyrskeho maja misionarojo tež dízlo lěkarjow a Zubnych lěkarjow zastarować. Biskup powědaše, zo je sam hižom njeličomne zuby torhal a husto tež babil.

Sěć lutherskich křesčanow sluša do zakonja dawaceje rady afriskeho kraja Tanganjika. Tuta rada ma ruńac puć do dospolneje njewotwisnosće Tanganjiki. Stryjo z tutych křesčanskich politikarow dízela w misionstwie sobu, pjaty běše předy ministra za strowotnistwo a šesty je minister za wikowanje a industriju.

Tanganjika je protektorat Zjednoczenych narodow a knježestwo wukonjeja tam Jendželčenjo. Swoju dospolnu njewotwisnosć dōstanje Tanganjika najsckerje k lětu.

Z Barta. Z dízka połnej wutrobu směmy wróćo hladać na zašle lěto 1960. Přeč Božu hnadi smoje kemše (mjez nimi 19 serbskich a patořicu Božu nóc) a wšelake druhe zeňdženja porjadne wotměli. Ličba křičencow (29), wěrowanjow (8) a chowanow (24) bě nimale samsna kaž lěto předy, jenož ličba spowědných je so pomjeňšila. Smy naličili 715 spowědných a to 238 muských a 477 žonskich. — Z cyrkwe wustupichu 9, mjez nimi jedne tříletne dízce! — Woporniwość wosadnych bě tež w zašlym lěće zaso jara zwjeselaca a z tym znamjo lubosće za Zwonkowne a Znutřkowne misionstwo kaž tež za wšelake druhe wustawy cyrkwe (předewsem Bethelski wustaw). Džakowni běchmy, zo so pomnik za padlych a zhoubjenych wojakow w předčeli dotvari a njedželu Exaudi posvjeći. Nowe běle wołtarne wodzeče z wowčeje wołmy, darjene wot křesčanskeje žonskeje služby, debješe naš wołtar přeni króć na Njedželi wěćnosće. Tež dwaj wumělsce pozłocanej a wobarbjenej stolcay za wěrowanje dōstachmy. Lětsa čakajka na nas zaso nowe nadawki: nowe fawki a wěžny časnik! — Boh chcył dać, zo so wšitko poradži k Jeho česći a wosadže k wužitku!

Re.

Serbska Boža služba w Drježdānach

25. 6. 1961 popołdnju w 15.30 hodź. budu serbske kemše w Drježdānach Dresden - Pieschen (Markuskirche). Předowař budže br. farar Albert-Małešanski.

Nakład Domowina. — Licenca čo. 733 Wuchadža jonkróć za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent G. Wirth - Njeswačidelski Čís: III-4-9, Nowa Doba, číšćernja Domowiny w Budyšinje